
Ézsiás Adrienn - Horváth Brigitta - Kalló Brigitta

JÁSZJÁKÓHALMA EMLÉKTÁBLÁI¹

Jászjákóhalma emléktáblákban gazdag település. Igaz, hogy a jelenleg található 27 tábla nem arányosan oszlik el a felrakás ideje szerint; sőt igen nagy a különbség e téren. A XIX. századból mindössze egy tábla származik; az sincs már eredeti helyén. A második világháború végéig – a XX. század első felében – is csak három tábla került a falra. A szocialista korszakban – 1989 végéig – szintén három táblával gyarapodott a kollekción. 1989 végétől 2002 végéig az első még a tanácsi időszakban, majd a három szabadon választott önkormányzati ciklusban Fodor István Ferenc polgármestersége idején – aki egyben honismereti szakkörvezető is volt – 13 tábla került elhelyezésre. A maradék hét tábla az utóbbi 10 év termése.

A polgármester személye azért is meghatározó volt, mert a táblák nagy részét a honismereti szakkör, vagy a szakkörrel közösen más civil szervezet, vagy az önkormányzat állította. A honismereti szakkör – mely ez évben egy év híján fél évszázada működik – aktívan részt vett 17 tábla állításában, bár ez nem olvasható mindegyik tábla szövegében, de a feliratok összeállításában, a jelzett esemény, vagy személy felkutatásában jelen volt. Az emléktáblák közül egy újraállítás, ugyanis a volt tanácsházára a régi '48-as tábla helyett újat kellett készíttetni.²

Az is érdekes, hogy akik élcelődtek a táblaállításokon az említett 12 évben, utána saját maguk is állítottak táblát, mert olyan szituációba kerültek, hogy nem kerülhettek ki presztízvesztés nélkül. Az 1944-es áldozatok emlékére a 60. évfordulóra nem engedte a községvezetés az elhelyezést, 7 évvel később viszont igen. Az Ipartestület – mint liberális civil szervezet – is csak mosolygott korábban, de a JÁKOB felkérését már nem utasította vissza, és a Batthyány utcában a honismereti szakkörrel együtt állított táblát – nem véletlenül a 2002-es választások előtt. Az Ipartestületnek viszont nem volt barátságos lépése, hogy egy félrevezető táblát helyezett el a székházán 2006-ban. Ezek a példák azt bizonyítják, hogy mások is ráébredtek néhány esetben az eredettudat fejlesztésének fontosságára, még ha azt kampánycélokra használták is.³

A táblák általában műköből készültek, és a legtöbb esetben csak egyszerű felirat van rájuk vésve, egyszerű betűkkel. A tartalom volt a fontos; csak néhány kivétel van, ahol patinásabb (értelemszerűen pl. az 1894-es), vagy ábra van rajta (1848-as és Trianon). A táblák kétharmadát – 1991-től – Bankos István jászapáti mester készítette, előtte 1-2 tábla alkotója Bötös János Jászberényből.⁴

¹Az ez évi megyei honismereti pályázaton jutalmazott cikk módosított változata. Az eredeti pályázatban minden tábla két fotóval szerepelt, így látható volt a formája, mérete, színe az egyiken, a másik pedig távolabbról készült, amelyen az épületen való elhelyezését lehetett látni.

² Fodor István Ferenc visszaemlékezése.

³ Fodor István Ferenc visszaemlékezése.

⁴ Itt az ismeretség volt a döntő: az utolsó tanácselnök Bötös Jánost ismerte, mint vadásztársát, Fodor István Ferencnek pedig gimnáziumi társa volt Bankos István.

Sétánkat a gátórháznál kezdjük, – mely egy tanya a belterület szélén – és kb. 2 km megtétele után jutunk el a Kék Golyó kocsmáig, a Fő útról csak kisebb, oldalsó kitérést téve. Mindössze a volt kapitányréti iskola épületén lévő két emléktábla van távol a tanyán, az utolsó belterületitől 5 km-re.

1. Ady Endre 1913 októberében jászberényi barátjánál járt látogatóban. Egy átmulatott éjszaka után a krónikás szerint kikocsiztak a jákóhalmi külső Tarna-hídig.⁵ Ott épült 1958-ban egy gátórház, melyen a KÖTIVÍZIG hozzájárulásával helyezett el táblát a honismereti szakkör. (Túláti tanya)

IDÁIG KOCSIZOTT KI
JÁSZBERÉNYI BARÁTAIVAL
ADY ENDRE
KÖLTŐ
1913. OKT 13.-ÁN⁶
HALÁLÁNAK 75. ÉVFORDULÓJÁN
A HONISMERETI SZAKKÖR
1994

2. Szent József tér 10. A volt mozi épülete ma az Ipartestület székháza. Rajta a táblát 2006-ban helyezték el, sajnos nem valós tartalommal. Az ipartestület csak 1931-ben alakult meg, 1906-ban iparos olvasókör alakult a községben.

„ISTEN ÁLDJA A TISZTES IPART!”
AZ IPARTESTÜLET MEGALAKULÁSÁNAK
100. ÉVFORDULÓJÁRA
ÁLLÍTTATTA AZ IPARTESTÜLET
2006-BAN

3. Községgháza (Fő út 27.) a Szent József tér felől a falu legújabb emléktáblája, melyet a múlt év október 30-án avatott a JÁKOB (elszármazottak), annak a 9 jákóhalmi áldozatnak az emlékére, akik 1944. október 30-án a falu különböző pontjain (többen e helyen) szovjet légitámadás áldozataivá váltak a front előtt 2 héttel. A 60. évfordulóra, 2004-ben, még nem engedték a községgháza falán a tábla elhelyezését.

A JÁSZJÁKÓHALMÁT
1944. OKTÓBER 30-ÁN ÉRT SZOVJET
LÉGITÁMADÁS ÁLDOZATAINAK
EMLÉKÉRE.
A JÁSZJÁKÓHALMÁRÓL
ELSZÁRMAZOTTAK BARÁTI
TÁRSASÁGA
2011. OKTÓBER 30.

⁵ Az 1944-es felrobbantás előtt itt a korábbi vízimalom miatt két kőhíd volt a Tarnán.

⁶ Időközben kiderült, hogy a pontos dátum egy nappal korábbi: október 12.

4. Szintén a községházán van egy centenáriumi tábla 1848 emlékére. A régi községházára tették 1948-ban, majd a megsemmisült tábla helyett az új épületre új táblát helyeztek 1988-ban. Március 15-én itt koszorúznak.

A CENTENÁRIUM EMLÉKÉRE

1848-1948

(Kossuth címer)

JÁSZJÁKÓHALMA

KÖZSÉG LAKÓI⁷

5. Szemben, az emeletes iskolán (Fő út 48.) 1989 karácsonya előtt helyzetett el emléktáblát a községi tanáccsal közösen a honismereti szakkör a jászok letelepedésének 750. évfordulóján. Május 6-án a Jászok napját itt ünnepeljük.

A JÁSZOK LETELEPEDÉSÉNEK

750-IK ÉVFORDULÓJÁRA

1239-1989

JÁSZJÁKÓHALMA LAKOSSÁGA

6. Mellette, a Horváth Péter szülőháza helyén épült házban – ma az iskola része – a Jászkunság első történetírójára emlékező tábla áll, melyet a szakkör megalakulásának 30. évfordulóján avattak igen nagy hóvihárban 1993. november 13-án.

A VOLT HORVÁTH KERTBEN ÁLLT

KŐHALMI HORVÁTH PÉTER

1756-1829

SZÜLŐHÁZA

NÉVADÓJA - A JÁSZKUN

TÖRTÉNETÍRÓ, GIMNÁZIUM

IGAZGATÓ, JÁSZ ALKAPITÁNY

EMLÉKÉRE

A HONISMERETI SZAKKÖR

-1993-

7. Két háznyi távolságra – Fő út 54. – az óvodán 3 emléktábla is van: 1926-ban az óvoda alapításának félévszázados évfordulóján tették fel az elsőt az alapító tiszteletére.

GUBICZ ANDRÁSNÉ

POLDERMAN JÚLIA

OVODÁNK ALAPÍTÓJÁNAK EMLÉKÉT

HÁLÁS KEGYELETTEL ŐRZI

JÁKÓHALMA KÖZSÉG LAKOSSÁGA

1826⁸ 1876 1926

⁷ Középen a Kossuth címer is rajta van.

⁸ Az első dátum a nevezett születési éve, mivel éppen 50 éves korában halt meg, így az is kerek évforduló volt.

8. Alatta a centenáriumra elhelyezett 1976-os tábla, melyet Muhari Árpádné, akkori vezető óvónő harcolt ki a tanácselnökkel szemben.

ÓVÓDÁNK
100 ÉVES
FENNÁLLÁSÁNAK
ÉVFORDULÓJÁRA
1976

9. A harmadik a 130. évfordulóra⁹ készült, amely egyben névadó is volt: Poldermann Júlia nevét kapta az óvoda. (A nevét saját maga „nn”-nel írta, mégis „n” került a táblára!)¹⁰

POLDERMAN JÚLIA
SZÜLETÉSÉNEK 180
ÉVFORDULÓJA
ALKALMÁBÓL
2006

10. Szemben az épülettel a Széchenyi út-Bajcsy utca kereszteződésénél álló gazdakörön is (Gubicz András gazdakör) van két emléktábla. Az egyik a névadó – Gubicz András – emlékére, kinek neje volt Poldermann Júlia. Az épület 1929-ben gazdakörnek épült, 1950-ben államosították, majd 1997-ben névleges áron visszavásárolta a gazdakör.

GUBICZ ANDRÁS
1820-1869
MEZŐGAZDASÁGI GÉPÉSZ
HALÁLÁNAK 125. ÉVFORDULÓJÁN
A NEVÉT VISELŐ GAZDAKÖR
1994

11. A másik táblát Czettler Jenő emlékére állították, aki négy cikluson át volt a jászjákóhalmi választási körzet országgyűlési képviselője. Az ő segítségével épült a gazdakör épülete is.

CZETTLER JENŐ
1879-1953
A JÁSZJÁKÓHALMI VÁLASZTÓKERÜLET
ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐJE 1920-1935
ÉS A JÁSZOK EGYESÜLETE
ALAPÍTÓJA EMLÉKÉRE
ÖNKORMÁNYZAT
JÁSZOK EGYESÜLETE 1996

12. Az épület előterében – belül – is van egy emléktábla Dohy Gábor 1919-ben kivégzett jegyző emlékére.
13. A 90. évfordulóra állított táblának a községházán lett volna a helye, de a községvezetés nem járult hozzá.

⁹ Itt ugyanaz a helyzet; valójában két évfordulóra készült a tábla.

¹⁰ Már az eredeti táblán is rosszul szerepel a név, mivel a sírkövön két n-nel van írva – németesen.

DOHY GÁBOR
(1877-1919)
JÁKÓHALMI FŐJEGYZŐ
TART. FŐHADNAGY
EMLÉKÉRE
AKIT 1919. MÁJUS 8-ÁN
AZ ABONYI REFORMÁTUS TEMETŐBEN
A KOMMUNISTA DIKTATÚRA KIVÉGZETT.
A 90. ÉVFORDULÓRA ÁLLÍTTATTA
JÁSZJÁKÓHALMI POLGÁRI KÖR

Magyarországért Alapítvány¹¹
2009

14. Két keresztutcával távolabb a Széchenyi úton, a Batthyány utca 7. számú házban az Ipartestület helyezett el emléktáblát az iparos olvasókör megalapítójának – Fejes Jánosnak – 110. születésnapján, a szülőházán. (Az ő unokamenye a JÁKOB alapító ügyvezetője.)

FEJES JÁNOS 1812–1975
AZ IPARTESTÜLET ALAPÍTÓ TAGJA ÉS ELSŐ ELNÖKE
SZÜLETÉSÉNEK 110. ÉVFORDULÓJÁN E TÁBLÁT ELHELYEZTE
AZ IPARTESTÜLET ÉS A HONISMERETI SZAKKÖR
2002. 09. 13.

15. Visszatérve a Fő útra, mindjárt a Széchenyi út sarkán lévő épületben (33. szám) – melynek helyén 1854-ig a községháza állt – két emléktábla is van. Az egyik a kis előtérben a bejárattal szemben a honismereti szakkör megalapítójának – Váradi Zoltánnak – emlékére, melyet 5 évente a szakköri jubileumok alkalmával ünnepélyesen megkoszorúznak. (Az épületben van jelenleg a helytörténeti gyűjtemény és a Laki Ida-képtár.)

VÁRADI ZOLTÁN
1897-1983
SZÜLETÉSÉNEK
100. ÉVFORDULÓJÁRA
1997

16. Jelenleg nincs a falon – a helytörténeti részben található – az az emléktábla, mely eredetileg a Római Katolikus Olvasókör épületének belsejében állt a falon, a templom mögött (ma Idősek napközije a Wesselényi u. 12. alatt). 1894 karácsonyán helyezték el oda, felsorolva rajta az adakozókat az adományozott összeggel együtt. A tanácsi időkben ledobták a falról, és bekerült a gyűjteménybe.¹²

¹¹ Az alapítvány „virágos” emblémája van a táblán.

¹² A tábla a fotómellékleten látható.

17. Két házzal arrébb (Fő út 37.) a Gyógyszertáron az I. világháborús emlékmű felőli park irányában Szabó Szabolcs emléktáblája, aki Szoboszlai Szabó Jenő gyógyszerész fiaként született itt. Ő volt a JÁKOB egyik alapító díszelnöke.

E HÁZBAN SZÜLETETT
SZABÓ SZABOLCS
RAJZFILMRENDEZŐ
1927-2003
A VÍZIPÓK-CSODAPÓK
ALKOTÓJA
HONISMERETI SZAKKÖR
2003
JÁKOB

18. Vele szemben a Fő út 39. szám alatt, a Plébánia park felőli oldalán Hegyfoky Kabos emléktáblája, aki kápláni teendői mellett később jeles meteorológiai megfigyelő lett. Még a régi plébánia épületében lakott, melyet 1904-ben elbontottak.

HEGYFOKY KABOS
1847-1919
EURÓPAI HÍRŰ
METEOROLÓGUS
ÉS ORNITOLÓGUS
JÁSZJÁKÓHALMÁN VOLT
SEGÉDLELKÉSZ 1875-1877
1992

19. A Plébánia melléképületének Fő út felőli hátsó falán új tábla hirdeti Trianon emlékét. Azért ott került felavatásra a 91. évfordulón, mert az előtte lévő kis parkban volt egy Trianon emlékpark a két háború között. A nemrégiben alakult Keresztény Értelmiségek Helyi Csoportja állíttatta.

TRIANON
1920. JÚNIUS 4.
„HISZEK EGY ISTENBEN, HISZEK EGY HAZÁBAN,
HISZEK EGY ISTENI ÖRÖK IGAZSÁGBAN,
HISZEK MAGYARORSZÁG FELTÁMADÁSÁBAN”
/MAGYAR HISZEKEGY/

(Középen Csonka-Magyarország térképe az akkori négy elszakított nemzetrésszel.)

EBBEN A KIS PARKBAN ÁLLT A
KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZÖTT
A TRIANONI EMLÉKHELY

KERESZTÉNY ÉRTELMIÉGIEK SZÖVETSÉGE
JÁSZJÁKÓHALMI CSOPORTJA
2011. JÚNIUS 4.

20. A Plébániával szemben a 31-es út kanyarjában lévő Mária kert mögött áll a község faluképi jelentőségű volt iskolája, melyen 3 emléktábla is van. 1958-ban – építésének félévszázados évfordulóján – helyeztek el a közepére egy kis táblát. 10 évvel később alá elhelyezték akkori rekvizitumokat. Ezen ott volt szakkörvezetők is; akkor úgy döntöttek, hogy 50 év múlva lehet kibontani. Ez 6 év múlva időszerű.

ISKOLÁNK
50 ÉVES
ÉVFORDULÓJÁRA
1908-1958

21. Ugyanezen az épületen helyezte el az akkori önkormányzat 1991-ben az 1956-os forradalom és szabadságharc 35. évfordulójára azt az emléktáblát, mely lehetővé tette az évenkénti megemlékezéseket.

AZ 1956-OS
FORRADALOM
ÉS
SZABADSÁGHARC
35.
ÉVFORDULÓJÁRA
JÁSZJÁKÓHALMA
LAKOSSÁGA
1991

22. A bejárat mellé – ugyanerre az épületre – került fel az az emléktábla, melynek szövegéről és helyéről már 1929-ben döntött az akkori községvezetés, de nem került fel a helyére. Szakkörvezetők megtalálta a megyei levéltárban a szöveget, és több mint 70 év múltán elhelyezték a táblát. Az 1848/49-es forradalom és szabadságharc 80. évfordulóján országos mozgalom volt, hogy ahol történt valami akkoriban, azt örökítsék meg.¹³

1849. ÁPRILIS 3-ÁN VÁMOSGYÖRKÖL KÖZSÉGÜNKBE
ÉRKEZETT, S ITT TÁBOROZOTT A HONVÉDSEREG
II. AULICH HADTESTE, MELYET
E NAPON SEKULICH¹⁴ ALEZREDES PARANCSNOKOLT,
ÁPRILIS 4-ÉN PEDIG TOVÁBBVONULT FARMOSRA.

¹³ A táblán az 1929-es dátum az eredeti döntés időpontjára utal.

¹⁴ Sekulich István

ÁLLÍTTATTA A 80. ÉVFORDULÓN A HADIMÚZEUM
KEZDÉSÉRE JÁSZJÁKÓHALMA KÖZSÉG KÖZÖNSÉGE.
AZ EMLÉKTÁBLA A HONVÉDELMI MINISZTERIUM
ZRÍNYI KOMMUNIKÁCIÓS SZOLGÁLTATÓ KHT.
TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT. 1929–2002

23. A templommal szemben a Nagy-Ficzek iskolán, amely 1900-ban épült (Fő út-Bocskai utca sarok)¹⁵ – még abban az évben állítottak emléktáblát Ficzek Károly plébánosnak, az építetőnek, halála előtt 3 évvel.

A tanügy áldozatkész barátjának

Ngys. és főtiszt.¹⁶

FICZEK KÁROLY

cz.¹⁷ kanonok érd.¹⁸ esperes

plébánosnak¹⁹

a község jótevőjének

emlékül állíttatta

JÁSZ JÁKÓHALMA KÖZSÉG

Elöljárósága

1900.

NOVEMBER 4.

Bali Gy.

J.berény²⁰

24. Innen a 3. utca balra a Honvéd utca, melynek 4. számú házán Katkó István író szülőházát hirdeti a honismereti szakkör emléktáblája. Saját maga mondta egyik író-olvasó találkozója alkalmával, hogy abban a házban született. 100 folytatáson át vezette főszerkesztőként a tévében a Nyitott könyv című irodalmi sorozatot.

E HÁZBAN SZÜLETETT

KATKÓ ISTVÁN ÍRÓ

1923-2000

HONISMERETI SZAKKÖR

2003

25. A következő utcát Gyurkó Jánosról nevezték el. Az Antall-kormány volt környezetvédelmi minisztere a közeli házban lakó keresztapjáéknál – a falu népszerű állatorvosánál – töltötte gyerekkora nyarait. Tizenegyen voltak testvérek. Az ő neje volt a községzászló avatásánál a zászlóánya. Fiatalon

15 Eredetileg a Fő útra nyílt a bejárata, de fél évszázad múltán a rendkívüli módon megnövekedett forgalom miatt – biztonsági okokból – a Bocskai utcába helyezték a bejáratot. Az eredeti számozás megmaradt a Fő útra.

16 Nagyságos és főtisztelendő

17 Címzetes.

18 Érdemes.

19 Az eredeti szövegben is plébánosnak van írva.

20 Abban az időben az egyik legismertebb jászberényi kőfaragó, aki néhol feltüntette a nevét: Bali György.

meghalt 1996-ban, a táblát a Jászfákóhalmi Polgári Kör állította – az évszám lemaradt róla: 1998-ban, halála után 2 évvel. Az utca elnevezését az is indokolta, hogy itt volt a Bethlen utcának egy harmadik ága, és a volt tsz irodát három tulajdonos szerezte meg; az eredetileg mind a Fő út 92-re számozott épület így három utcára került az új tulajdonosoknál (Fő, Bethlen, Gyurkó).²¹

GYURKÓ JÁNOS

1952-1996

KÖRNYEZETVÉDELMI MINISZTER
E KÖRNYÉKEN TÖLTÖTTE ROKONOKNÁL
GYEREKKORA NYARAIT
POLGÁRI KÖR

26. Majdnem szemben van a Kék Golyó koresma, amely kék szemű volt vezetőjéről kapta a nevét. (Fő út 57.) Itt állt az a tüzelős istálló, melyet 1853 januárjában rágyújtottak Fazekas Dávid betyárra, hogy el tudják fogni.²² A legendás betyár bekerült az irodalomba²³is, és a nép ajkán is fennmaradt mondában, népdalban. Az eseményt a 150. évfordulón a honismereti szakkör emléktáblával örökítette meg.

EZEN A HELYEN ÁLLT AZ AZ
ISTÁLLÓ, MELYET RÁGYÚJTOTTAK
A ZSANDÁROK
FAZEKAS DÁVID
JÁKÓHALMI BETYÁRRA
- 150 ÉVVEL EZELŐTT -
1853 JAN. 25-ÉN
HONISMERETI SZAKKÖR
2003

27. Két emléktábla innen még 6 km-re Jászapáti felé, a 31-es út bal oldalán található a volt Kapitányréti iskolán. Az egyiket még 1937-ben – az építés után 10 évvel – helyezték el azok tiszteletére, akiknek köszönhető az iskola ottléte.

EZEN ISKOLA TELKÉT
özv. EGYHÁZI JÓZSEFNÉ LUKÁCSI ANNA
KISBIRTOKOS,
SZENT JÁNOS HARANGJÁT PEDIG
ZSIDÓ M. JÁNOS

²¹ A Polgári Kör elnöke ebben az időben az említett állatorvos – dr. Gyurkó László – neje volt. Az avató személye Hende Csaba, a mai honvédelmi miniszter, aki akkor Dávid Ibolya MDF elnök megbízásából volt jelen, mivel Gyurkó János az Antall-kormány minisztere volt.

²² Néhány nappal később Gyöngyösön kivégezték.

²³ Ráth-Végh István: Hatalom és pénz.

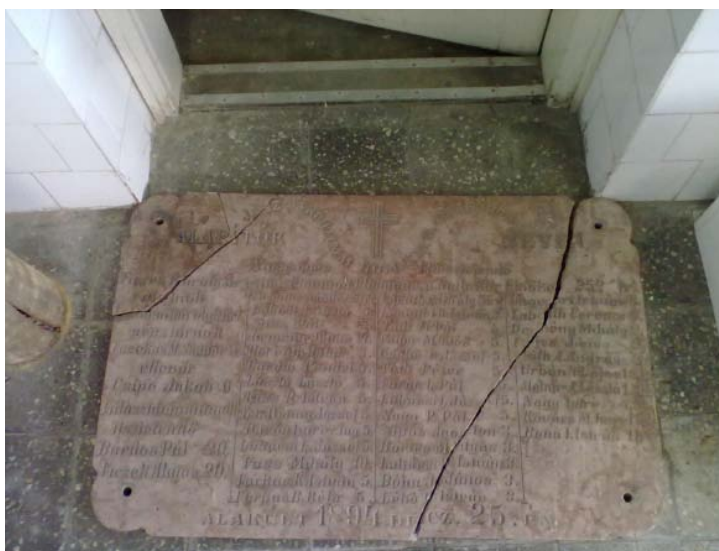
KISBIRTOKOS
ADOMÁNYOZTA.
NEMES ÁLDOZATKÉSZSÉGÜKET HÁLÁVAL ÖRÖKÍTI MEG
A KAPITÁNYRÉTI TANYAI LAKOSSÁG.
1937.²⁴

28. A másik tábla ugyanazon az épületen, a másik sarkon van elhelyezve dr. László István Péter emlékére, aki innen indult el hosszú útjára, hogy jogászként, újságíróként megjárja Rákosi börtönét is, majd a falu díszpolgáraként halt meg. Utolsó kívánsága volt, hogy hamvait a tanyájuk helyén szórják szét, a család pedig ide helyezett el egy emléktáblát, hogy mégis maradjon emléke szeretteinek.
- 29.
- 30.

Dr. LÁSZLÓ ISTVÁN PÉTER
1917-2001
ARANYTOLLAS ÚJSÁGÍRÓ
JÁKÓHALMA DÍSZPOLGÁRA
HAZA TÉRT MEGPIHENNI
LEGYEN ÁLDOTT E FÖLD KAPITÁNYRÉT
AZ Ő EMLÉKÉRE
FELESÉGE ZSUZSA NL.²⁵ ERIKA

²⁴ Ugyanilyen tábla volt elhelyezve az érintettek nevével a varjasi tanyasi iskolán is, mely azonban az épület 1964-es bontása körül elkallódott. 2004-ben – az elbontás félévszázados évfordulóján – a mellette álló keresztben helyeztek el emléktáblát a korábban arra lakók, de mivel ez a kereszt része, itt külön nem szerepel emléktáblaként a felsorolásban.

²⁵ Nevelt lánya.

Régi emléktábla

Új emléktábla